מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בכורות נ

עניין: ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר

הגר״א – אדרת אליהו פרשת חיי-שרה

כג (טו) [ליקוט][1] **ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא.** לשון התרגום: ׳ארעא שויא ארבע מאה סלעין׳[2]. כי הנה ידוע כי בית סאתיים הוא כחצר המשכן מאה על חמשים, וכאשר נחלק לאמה על אמה יעלה חמש אלף אמות מרובעות, ואם כן בבית כור תמצא חמשה ושבעים אלף אמות מרובעות[3], ושמונה כורים יעלה לשש מאות אלף אמה על אמה. והנה בגמרא אמרו[4]: נטילתה כנתינתה, מה נטילתה בששים ריבוא [אף נטילתה בששים ריבוא]. ואם כן היה מהצורך שיעמדו שמה בהספד שרה שש מאות אלף שומעים[5]. ואמרו חז״ל[6]: גברא באמתא יתיב. היה אם כן ההכרח אל שטח שמונה כורים אל מספר האנשים שיעמדו[7] שמה[8]. וחז״ל אמרו[9]: המקדיש בית כור נפדה בחמשים שקל. ואם כן שמונה כורים עולה ארבע מאות שקל כסף, כפי שויה [והוא פלא]. [ע״כ ליקוט][10].

הערות הוצאת מוסד הרב קוק

5 הרא״ש שם סי׳ ו הביא שתי דעות אם גם באשה נאמר דין זה, ובטור יו״ד סי׳ שסא כתב: י״א שאין לבטל בשביל אשה ותינוק אלא כמאן דלא קרי ותני [וכ״ד הרמב״ן], ויש אומרים כיון שאינה מצווה לקרות ועושה מה שמוטל עליה, וזהירה בלימוד בניה ובעלה, דינה כמאן דקרי ותני, וכן כתב אדוני אבי הרא״ש ז״ל. ובשו״ע שם ס״א הביא שתי הדעות וכתב שנהגו להקל. ובמטה משה (הלוית המת פ״ב) כתב שאפילו מי שסובר שאשה דינה כמאן דלא קרי ותני, מ״מ הני נשי דת״ח אשר מצפים יום ולילה לביאת בעליהן מבית המדרש, ואז מאכילין ומשקין אותם, דינן כמי שקרו בעצמן וכו׳ [וצ״ע עליו מלשון הטור]. ובספר שולחן גבוה שם סק״ח כתב על דברי השו״ע: דברי עצמו הם, ואינו יכול להעיד על מנהג כל העולם, שהרי במקומות הללו אם אשה חשובה היא כגון אשת חבר וגביר, מבטלין ת״ת להוצאת המת בשביל כבוד בעלה. 6 סוכה ז, ב. 7 בערוך לנר שם ח,

רש״י בראשית כג, טז

מתן קנור: (טז) וישקל אברהם לעפרן. [כא] **מסר ו״ו לפי שאמר הרגה ולפי׳ מעט לפ עשה שנטל ממנו שקלים גדולים שהן קנטרין שנאמר עובר לסוחר שמתקבלים בשקל בכל מקום ויש מקום ששקליהן גדולים שהן קנטרין לנטיאר״ש נלע״ז: (יז) ויקם שדה עפרון.** [כב] **מקומה**

גור אריה

במספר. ואם תאמר אחר שאברהם נתן הכסף במשקל גדול לעפרון מה לו[96] לעשות, וכי יאמר תן לי שקלים קטנים, ונראה לומר מפני שאמר עפרון ״ד׳ מאות שקל כסף״, ולא הוי ליה לומר רק ׳ד׳ מאות שקלים׳ כדכתיב (שמות כח, לג) ״שלשים שקלים יתן לאדוניו״, אלא שאמר שהם כסף מלא במשקל שלהם, ולפיכך כתיב ״וישקול אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת״, כלומר ייתור לשון ״כסף״ שדבר באזני בני חת, שיובן מדבריו שקלים גדולים שכספם מלא, לכך נתן לו שקלים גדולים. ועוד כיון שהמת היה מונח, ואברהם